

פקודי

לכאורה, ש"פ פש"מ, הפרשה על הסדר נאמרה⁸, והיינו שהעבודות והקרבנות שבכל כלי נעשו תיכף בהכנסתו למקומו באהל מועדי. ועפ"י נמצא שלשיטת רש"י היו כל העבודות, עריכת הלחם, העלאת הנרות, והקטרה על המזבח וההקרבה על מזבח החיצון – לפני (שימת פתח המשכן ו)הקמת החצר, ולא חש למ"ש הרמב"ן ש"אין מקריבים בלא קלעים"⁹.

ב. והנה במס' זבחים פליגי רש"י ו-תוס' במ"ש בגמרא¹⁰, "בשני מקומות קדשים נאכלים . . קודם שיעמידו לויים את המשכן ולאחר שיפרקו הלויים את המשכן":

רש"י פירש¹¹ ש, לאחר שיפרקו הלויים את המשכן¹², היינו גם פירוק קלעי החצר ועדיין המזבח במקומו¹³, ולתוס'¹⁴ היינו כאשר המזבח וקלעי החצר במקומו, דאם נפרקו גם קלעי החצר, אין מחנה שכינה קיים לגבי קדשי קדשים.

ולפ"י י"ל לכאורה דרש"י עה"ת קאי לשיטתו בפירושו לש"ס, דאפ"ל אכילת קדשים גם כשאין קלעים לחצר והרמב"ן ס"ל כפירוש התוס' שם.

א. לאחר ההקדמה הכללית, בחודש הראשון בשנה השנית באחד לחודש ה' קם המשכן¹⁵, נתבארו בכתובי פרטי הדברים: ויקם משה את המשכן ג' ו-יפרוש את האוהל על המשכן ג', ואח"כ מפרט את הבאת כל כלי המשכן למקומו מהעבודות שבהם: "ויתן את השולחן ג' ויערוך עליו ערך לחם ג' וישם את המנורה באהל מועד ג' ויעל הנרות ג' וישם את מזבח הזהב ג' ויקטר עליו קטורת ג'", ורק אח"כ¹⁶, "וישם את מסך הפתח למשכן": ולאחר¹⁷, "ואת מזבח העולה שם ג' ויעל עליו את העולה ואת המנחה¹⁸", נאמר¹⁹, "ויקם את החצר סביב למשכן ולמזבח ג'".

והנה הרמב"ן כאן מאריך, שכוונת הכתובים אינה לספר סדר המעשים בפועל, ומסיים ד, "ויעל עליו את העולה ואת המנחה בזמנם²⁰", כי עדיין לא הקים החצר סביב למשכן ואין מקריבים בלא קלעים כי יהיו שחוטי חוץ אלא (עשה) כולם בזמנם (לאחרי גמר הקמת המשכן והחצר²¹).

אבל מזה שרש"י לא כתב שאין כוונת הכתובים לפרש סדר המעשים, משמע

(8) אבל ראה לקו"ש ח"י ע' 227 הערה 20.

(9) וכן משמע קצת בראב"ע כאן (מ, ב).

(9*) וכן זה שעשו העבודות בהכלים קודם משיחתם (ראה רמב"ן שם). וראה לקמן סוס"ג.

(10) זבחים ט, סעי'ב ואילך.

(11) שם סא, ריש ע"ב ד"ה מהו דתימא.

(12) וראה שטמ"ק שם אות א.

(13) שם ד"ה ולאחר. וראה גם שטמ"ק הנ"ל.

שטמ"ק שם (ט, ב) אות ה.

(1) פרשתנו מ, יז.

(2) פסוק יח ואילך.

(3) מ, כב ואילך.

(4) שם, כח.

(5) שם, כט"ל.

(6) שם, לג.

(6*) וכן "פי' ויערוך עליו ערך לחם ויעל הנרות

. . עשה כן בזמנה אחר המשיחה" (רמב"ן שם).

(7) וראה טור האריך כאן (פסוק יח).

„קודם שיעמידו לויים את המשכן“
פרש"י¹⁷ „קודם שיעמידו לויים את ה-
משכן דנקט הכא לאו דוקא חדא דלא
משכחת לה שהיא המזבח מונח קודם
העמדת המשכן שהרי קודם שיחנו בני
קהת נושאי המזבחות היו חונני בני
גרשון ומררי נושאי המשכן ומקימין
אותו . . . הקימו בני גרשון את המשכן עד
בואם של בני קהת“¹⁸. וממשיך ו„אי
בששינו את הסדר מוקמת לה היכי שחטי
קרבתנו קודם שיעמידו משכן הא אמר
באיזהו מקומן“ בשלמים ששחטו קודם
שיעמידו לויים כו' פסולין, ואי גרסת
לה מוקי לה בששינו את הסדר וההוא
דאיזהו מקומן שלמים דוקא קאמר משום
דכתיב בהו"ש ושחטו פתח אוהל מועד
ולא יליף שאר קדשים מינייהו“.

הרי מפורש דלרש"י הא דלא גרסינן
„קודם שיעמידו לויים את המשכן“ הוא
מפני המציאות, כיון דבתחילה מקימים
המשכן והחצרי¹⁹ ואח"כ באים בני קהת
ומכניסין הכלים, אבל לא לפי שאסור
להקריב על המזבח לפני הקמת החצרי²⁰
(והמשכן).

(17) ד"ה ושני מקומות (ע"פ גירסת הצ"ק). וראה
גירסת השטמ"ק שם אות ג.

(18) וכי"ז רש"י בפירושו עה"ת בהעלותך י"ד,
יז, שם, כא.

(19) זבחים נה, ב.

(20) ויקרא ג, ב.

(21) בפרש"י שבהערה 17 נזכר מפורש רק
הקמת המשכן, אבל לכאורה כוונתו דגם הקמת
החצר היתה לפני הבאת הכלים, שהרי בעבודת בני
גרשון ובני מררי היתה לא רק הקמת המשכן אלא
גם קלעי החצר. ועפ"י נמצא, דמ"ז רש"י דאפשר
לאוקמי בששינו הסדר, היינו שלא הקימו אפילו
קלעי החצר ורק המזבח והכלים [אבל ראה לקו"ש
ח"ח (ע' 50 הערה 54)] בפרש"י בהעלותך שם, שרק
המשכן הוקם קודם ולא החצר, וכפשטות הכתובים
דפרשתנו].

(22) משאי"כ לדעת התוס' שם סד"ה קודם.

[ובביאור סברת המחלוקת י"ל, ד-
חלות דין חצר אוהל מועד יש לבארו
בשני אופנים: א) כפשטו, שדין חצר חל
ע"י המחיצה של קלעי החצר סביב ה-
מזבח (וכדמשמע מלשון הרמב"ם לענין
העזרה במקדש¹⁴), „עושין מחיצה אחרת
סביב להיכל רחוקה ממנו כעין קלעי ה-
חצר שהיו במדבר וכל המוקף במחיצה
זו שהוא כעין חצר אוהל מועד הוא ה-
נקרא עזרה“] (ב) הקמת המזבח לפני פתח
אוהל מועד משוי לי' גדר חצר אוהל
מועד וחלות גדר עזרה (וחצר) וקלעי
החצר הם רק כעין תנאי וסימן (עד היכן
מגיע חצר אוהל מועד), אבל לא שהם
פועלים חלות חצר אוהל מועד (ודין
עזרה)].

— ואף כי לפום ריהטא יש לחלק בין
פלוגתת רש"י ותוס' וב' האופנים בפי-
רוש עה"ת, פי' המקראות, כי בש"ס שם
קאי לאחר שהוקם המשכן והקלעים
(חצר המשכן) ונסתלקו הקלעים והשאלה
היא אם יש אז פסול יוצא (לענין אכילת
קדשי קדשים), ומשמע דלענין ההקרבה
צריכים לקלעי חצר גם לדעת רש"י,
אלא שיש לימוד מיוחד בגמ' שם¹⁵ דל-
אחרי שנקרב לא איפסיל הבשר ביוצא,
ומותר לאכלו אף בלא קלעים מאחר
שהמזבח קיים —

הרי מדברי רש"י שם מוכח שדין זה
הוא לא רק לגבי אכילת ק"ק, אלא גם
לגבי הקרבה, ויתירה מזו, לא רק
שיכולים להקריב וכו' על המזבח כאשר
פירקו הקלעים, אלא מקריבין כאשר
מקימים את המשכן גם לפני העמדת
הקלעים:

בפי' דברי הגמ'¹⁶ „בשני מקומות“ —

(14) הל' ביהב"ח פ"א ה"ה.

(15) סא, ב.

(16) סא, א.

פשיטא שהסדר הראוי והרצוי דהקרבנה במשכן הוא כאשר המשכן הוא בשלימות בכל חלקיו וכל כליו על מקומם²⁵. והרי בפסוקים אלו קאי בתחילת הקמת ה-משכן ביום שמיני למילואים, ולא מס-תבר שביום זה יעשו העבודות במשכן באופן הכשר רק בדיעבד ולא באופן הרצוי לכתחילה – ובודאי שההקטרה וההקרבנה והעבודה דבכל הכלים היו כאשר הם בשלימות²⁶.

ג. ולכן נראה לבאר פלוגתת רש"י והרמב"ן על יסוד משנ"ת במ"א²⁷ דפליגי בביאור הטעם שהקים משה את המשכן בז' ימי המילואים לפני ר"ח ניסן, אף שהקב"ה ציווהו²⁸, "ביום החודש הראשון באחד לחודש תקים את משכן אוהל מועד":

הרמב"ן²⁹ כתב, "כי (הקב"ה) אמר לו

ואדברה, לפי מה שפי' רש"י דבאם שינו הסדר (והקריבו על המזבח לפני הקמת המשכן והחצר) פסולין הרי זה א' לפי שחסר בזה פתח אוהל מועד³⁰, ולא לפי שאין כאן קדושת המזבח וחצר אוהל מועד והוי כשחוטאי חוץ (כדברי הרמב"ן). ב' דין זה הוא רק בשלמים ולא בשאר קדשים.

וא"כ בנדו"ד בפרשתנו, אשר א' ה' כאן גדר, "פתח אוהל מועד", כמפורש, "ואת מזבח העולה שם פתח אוהל מועד", אלא שלא הוקם, "החצר סביב למשכן ו-למזבח", ב' המדובר בהקרבת עולה ו-מנחה (ולא שלמים) – שפיר כשרה ה-הקרבנה על המזבח קודם שהועמדו קלעי החצר³¹.

אבל כד דייקת אין מקום לפרש של-דעת רש"י סדר ההקרבנה ביום הקמת המשכן ה' באופן כזה משום דקאי ל-שיטתו בש"ס, כי גם לשיטתו בש"ס אין זה אלא עבודה הכשירה בדיעבד³², ו-

עה"ת פרשתנו מ, ט. ובכ"מ. ובארוכה לקו"ש חכ"א ע' 254 ואילך. וש"נ.

(25) וגם יש לדון בנוגע להקרבנה על השולחן מגורה מזבח הפנימי והחיצון – ע"פ מ"ש בתוספתא מנחות (פ"ו, ו) "השולחן והמזבח והמזבחות מעכבין זא"ז", ובירושלמי שקלים (פ"ד ה"ב) מחלוקת ר"מ וחכמים אם השולחן והמזבח והמזבחות והפרוטים מעכבים את הקרבנות. וראה תירוצו הירושלמי שם: כאן בעבודת פנים כו' ובפ' פני משה וקרבן העדה שם. צפע"נ על הרמב"ם במנין המצות מ"ע כ. ואכ"מ.

(26) ועוד ועיקר: זה מתרץ רק בנוגע להקרבנה על המזבח לפני הקמת החצר, אבל עדיין אינו מובן, שהרי את"ל שהכתובים כסדרם, וכן ה' סדר העשי' בפועל, נמצא שלא ה' קידוש ידים ורגלים לפני כל עבודות אלו, שהרי "וישם את הכיור גו' ורחצו ממנו" (פסוק ל"א) נאמר לאחר כל ההקרבנה של היום! (27) לקריש ח"ב ע' 58 ואילך. וראה גם לקו"ש

ח"א ע' 181 ואילך. ובכ"מ.

(28) פרשתנו מ, ב.

(29) פרשתנו שם. וראה פירושו בפ' צו ח, ב.

(23) כהובא בפרש"י מזבחים נה, ב – ראה פרש"י שם בריש העמוד ד"ה יביע. שטמ"ק שם אות וא"ו. תוס' שבהערה הקודמת. וראה גם רש"י מגילה י, א ד"ה קלעים להיכל "שיהא מזבח הבנוי בעזרה קרוי אשר פתח אוהל מועד". וראה גם מאירי שם. וראה תוספתא זבחים (קרבנות) פ"ג, ב "לא עשה כלום" (ולא כתב דהוי שחוטאי חוץ. וראה חסדי דוד לתוספתא שם). תרי"כ ויקרא עה"פ (א, ה) אשר פתח אוהל מועד (הובא בפרש"י עה"ת שם). ובפ"י הר"ש ושאר מפרשים שם. ואכ"מ.

(23*) אבל ראה רש"י ויקרא שם. ואכ"מ.

(24) ובפרט ש"ל בפשטות, דחילוק גדול יש בין לאחר שכבר הוקם המשכן פעם א', דאז גם בשעת פירוק המשכן, לפני הקמתו נחשב לאוהל מועד (מחמת הלימוד (זבחים סא, ב) "אע"פ שנסע אוהל מועד הוא", לבין הקמתו בפעם הראשונה דמסתבר שצריך להיות הקמה "שלימה" עם כל פרטי, משכן שלם, שיחול עליו שם, "אוהל מועד". וראה צפע"נ

והיינו שלדעת רש"י העמדת המשכן לפני ר"ח ניסן לא הי' בזה גדר של "וה-קמות את המשכן", שבא בתור קיום ה-ציווי ועשו לי מקדש³⁴, אלא הוי רק פרט (ותנאי) במילוי ציוויים אחרים: משא"כ להרמב"ן גם לפני שמיני למילוי-אים הי' בזה גדר דהקמת המשכן, אלא שהוא לא כהאופן דשמיני למילואים ש-או הי' "הקמתו לעמדה".

ועפ"י נמצא, שלדעת הרמב"ן, עיקר גדר "חינוך המשכן" הי' בו' ימי המילוי-אים, ובמילא המשכן ביום השמיני כבר אינו בגדר "חינוך" אלא הוי שלימות המשכן, כמו שצ"ל עבודתו בשלימותה – עבודה הרגילה במשך כל הזמן.

ואילו לפרש"י (ע"פ פש"מ) כיון שבז' ימי המילואים לא הי' גדר דהקמת המשכן אלא חינוך דאהרן ובניו, נמצא, דרך בשמיני למילואים הי' מעשה של "הקמת המשכן" בתור "חינוך" לעבודות דמשכן. והיינו שביום הח' גופא היו שני גדרים (במשכן: א) יום השמיני, שמיני דימי מילואים, שהוא חינוך לעבודת המשכן, וקיום הציווי דועשו לי מקדש [ולכן מצינו ש(גם) ביום שמיני למילואים הקריב משה³⁵ קרבנות צבור (כפרש"י³⁶)] וכן מצינו כמה שינויים בסדר העבודה ביום הקמת המשכן לגבי סדר עבודה הקבוע לדורות (בעריכת לחם הפנים³⁷, העלאת הנרות ועוד³⁸), (ב) לאחר ששר-

מתחלה (קודם ז' ימי המילואים) והקמות את המשכן כמשפטו אשר הראית ב-הר"ם³⁹, וכשאמר לו הקב"ה "ביום החודש הראשון באחד לחודש תקים כו" היינו ש"ביום החודש הראשון תהי' הקמתו ל-עמדה", הנה ידע כי בעת ימי המילואים יצטרך להקים ולהוריד כו".

כלומר, לדעת הרמב"ן הציווי הרא-שון ("והקמות גו'") קאי על ז' ימי ה-מילואים ופירושו הקמה על מנת לפרקו, והציווי השני דקאי על ר"ח ניסן הוא על סוג "הקמה" אחר, "לעמדה".

אבל רש"י בפירושו על התורה אינו מפרש שהכוונה בציווי הקמתו בר"ח ני-סן היא "תקים לעמדה", ומדסתים משמע דס"ל שפירוש "ביום החודש הראשון גו' תקים את המשכן גו'" הוא (לא שביום זה "תהי' הקמתו לעמדה", אלא) כפשוטו, ש-הקמתו (סתם) בכלל תהי' ביום הזה, והיינו שפסוק זה הוא "פירוש" הכתוב "והקמות גו'". ולפ"י, זה שהעמיד משה את המשכן לפני ר"ח ניסן, לא נצטווה ע"ז (בפירוש)³², אלא שלמד זאת מזה שנצטווה לחנך את אהרן ובניו בעבוד-תם, והחינוך בעבודה צ"ל במקום שבו תיעשה העבודה לאח"ז בקביעות. וגם נצטווה שכל ז' ימי המילואים יהיו "אל פתח אוהל מועד גו'"³³, הרי שצריך להקים את המשכן.

(30) תרומה כו, ל.

(31) ראה דברי הרמב"ן פרשתנו שם, יז ב-

תחלתו.

(32) דמ"ש (תצוה כט, מד). וקדשתי את אוהל מועד ואת המזבח גו', הרי זה בפרשת התמיד, ולא ציווי על הקמת המשכן. ועוד ועיקר: זה בא בהמשך להכתוב (שם, מג), "עולת חמיד לדורותיכם גו'".

(33) תצוה כט, ד. לב. צו ח, ג. לא. לג. לה.

וראה רמב"ן פרשתנו שם, ב.

(34) תרומה כה, ח.

(35) ולא כסדר הקבוע דהקריבה במשכן שהי'

ע"י הכהנים אהרן ובניו.

(36) פרשתנו מ, כט.

(37) שזמנו הקבוע הוא "ביום השבת יערכנו"

(אמור כד, ח), והרי שמיני למילואים הי' ביום

הראשון.

(38) ראה בארוכה לקו"ש ח"ו ע' 229 ואילך.

לשיטתו דס"ל⁴⁴ שהכלים הן הכשר לה-
עבודה⁴⁵, "מפני שנצטוונו לשום לחם
לפני ה' תמיד וצוה אותנו בהכשר ה'
עבודה הזאת שהיא לשום אותו בשולחן
מתואר כן ושיסודר לנו שתהי' ההדלקה
הזו במנורה של זהב משקלה וענינה כן
וכן והנה הם תשמישי קדושה", וחולק
על דעת הרמב"ם⁴⁶ שהכלים הם מחלקי
המקדש ונכללים בהציווי דועשו לי
מקדש.

משא"כ לדעת רש"י בפשט⁴⁷ מ"ל ד-
ס"ל כדעת הרמב"ם, שכל הכלים מחלקי
המקדש הם⁴⁸, ולכן מובן שזה שנאמרו
כל פרטי העבודה הנעשים בכל הכלים
תיכף לאחר העמדתם – אף שפשוט ד-
אין להקריב בהכלי לפני בנין והקמת
כל המשכן, שנשלם דוקא כאשר כולו
קיים וכל הכלים על מקומם⁴⁹ – הוא
לפי שבפרשה זו קאי ב"חנינון המשכן",
כנ"ל.

ד. אבל צריך ביאור: למה ה' חנינון
המשכן (בשמיני למילואים) באופן כזה –
הקרבה על המזבח לפני הקמת חצר
אוהל מועד?

(44) בהשגות לסהמ"צ מ"ע לז.

(45) ועיי' הארון והכפורת לשום שם העדות
חמנה מצוה בפ"ע (רמב"ן בהשגות שם).

(46) סהמ"צ מ"ע כ. שם שורש יב.

(47) להעיר מפרש"י תרומה עה"פ (כה, ח)
ו"עשו לי מקדש – ועשו לשמי בית קדושה". ולכ-
אורה נעשה בית קדושה כאשר "ושכנתי בתוכם",
ששורה בו שכינה, שזוהי רק לאחר הקמתו במילואו
עם כל הכלים (וראה שם, ט וַאֲפֹרֹשִׁי שם) ולאחרי
גמר חנינון שלו. וראה לקרש חכ"ז ע' 172.

(48) ראה רמב"ם ריש הל' ביהב"ח מ"ע לעשות
בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, והרי
לא נעשה "מוכן" עד שישנם כל הכלים על מקומם.
וראה בארוכה לקרש ח"א ע' 116 ואילך בכ"ז,
ובביאור דעת הרמב"ם ורמב"ן במ"ע ד, ועשו לי
מקדש.

תה שכינה, שאז נגמר ונתקדש המשכן
בשלימות – לאחר שנמשח ושרתה בו
שכינה ע"י הקרבנות דאהרן⁵⁰, הרי מאז
נחשב התחלת עבודה התמידית דמשכן
בכל משך זמנו⁵¹.

ולכן לא קשה זה שנעשו כל פרטי ה-
עבודה בכל הכלים תיכף לאחר העמד-
תם (כפשטות הכתובים), לפי שבפרשה זו
קאי ב"חנינון המשכן", ולא ב(התחלת) ה-
עבודה התמידית (הרגילה) במשכן⁵², ו-
"חנינון" יש בו תנאים שונים⁵³.

וי"ל דלשיטתייהו אזלי: להרמב"ן, מה
שהכתוב נחית כאן לפרש את כל העבו-
דות הנעשים בכל הכלים תיכף לאחר
סיפור הקמת כל כלי, אף שלמעשה לא
נעשית העבודה בהם עד אחר גמר הקמת
המשכן וכליו ומשיחתם⁵⁴, כי בזה בא ה'-
כתוב לבאר ענינו של כל כלי, והרמב"ן

(39) ראה פרש"י שמיני ט, כג.

(40) ראה הערה הבאה.

(41) במלבי"ם כאן (פסוק כט) דהקרבה על ה-
מזבח לפני שהקים הקלעים הוא לפי שה' לו עדיין
דין במה. ולפי משנת בפנים אין מוכרח לומר שהי'
לו דין במה בשמיני למילואים אלא שהי' גדר מיוחד
דחנינון המלשון (ומה שממשיך במלבי"ם, ולא נתחנן
המזבח עד למחר בשחרית לכן הקריב קודם הקמת
הקלעים" צ"ע. ואכ"מ).

(42) ועפ"י מובן גם שלא הוצרך משה לקדש מ-
הכיוור לפני כל עבודות הנ"ל, שציווי זה הוא "ב-
בואם אל אוהל מועד ובקרבתם אל המזבח" (מ, לב),
היינו כאשר העבודה נעשית ע"י (משה) אהרן ובניו
בתור כהנים (ראה רש"י שם, לא), משאיכ' התחלת
העבודה דיום שמיני למילואים שהיתה ע"י משה
(כפרש"י). וראה גם צפ"ע עה"ת (פרשתנו מ, לא),
אלא שהוא כתבו ביוס לוי ימי המילואים, ד"א, לא
היה רק גדר במה מחמת פירוק והקמה" (וכן כתב
להלן שם ד"ה ברש"י). וראה מלבי"ם שם (פסוק כט
ופסוק לא) שלא רחצו מהכיוור לפני⁵⁵.

(43) רמב"ן מ, יז.

ולפי זה י"ל, שהחינוך⁵⁴ דיום שמיני למילואים הוא נוסף על חינוך המשכן – „חינוך“ כל הבתי מקדשות וכל עניני המקדש בכל הדורות.

והנה לרוב הפוסקים נקטינן להלכה ד„מקריבין הקרבנות כולן אע"פ שאין שם בית בנוי ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אע"פ שהיא חריבה ואינה מוקפת במחיצה⁵⁵.

ואף שהרמב"ם כתבו (בעיקר) לגבי קדושת מקום המקדש והעזרה מצד קידוש שלמה, „שהוא קידש העזרה וירושלים לשעתן וקידשן לעתיד לבוא⁵⁶, וכפי שהסביר הרמב"ם⁵⁷ החילוק בין „מקדש וירושלים“ ל„קדושת שאר א"י“, ש„קדושת המקדש וירושלים מפני ה-שכינה ושכינה אינה בטילה“, נ"ל שיי"ל יתירה מזו, שגם במקדש עצמו (לא רק מקומו) יש בו נצחיות גם כשאינו בנוי ומוקף מחיצה⁵⁸, וזה נעשה ונמשך מה-

ויש לומר הביאור בזה (עכ"פ בפני-מיות הענינים):

הציווי „ועשו לי מקדש“ הוא ציווי ל-דורות לבנות בית לה', ובלשון ה-רמב"ם⁵⁹ „מ"ע לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות כו' שנאמר ועשו לי מקדש“, וציווי זה קאי על כל בתי מקדשות⁶⁰. אלא שנאמר ציווי זה ל-משה ונתקיים לראשונה בבנין המשכן ש-עשה משה.

ונמצא, דאף שקיום מצוה זו בשלי-מותה ה' בבנין המקדש בירושלים, ש-נעשה בנין קבוע „ואין שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד ובהר המוריי⁶¹, ואילו המשכן ה' רק „לפי שעה⁶², מ"מ, כיון שהציווי (לפי פשוטו) וקיום הציווי (לפי פשוטו) נעשה ע"י משה בעשיית המשכן, הרי קיומו במשך כל הדורות בא מכוחו של המשכן ו-עשייתו של משה בזה.

[ונכמו שהוא בצורת הבית, שכתב ה-רמב"ם⁶³ דהדברים שהם עיקר בבנין ה-בית הן הן הדברים שהיו במשכן: עושין בו קודש וקדש הקדשים ויהי לפני ה-קדש מקום אחד והוא הנקרא אולם ושלשתם נקראין היכל ועושין מחיצה אחרת סביב להיכל רחוקה ממנו כעין קלעי החצר שהיו במדבר וכל המוקף במחיצה זו שהוא כעין חצר אוהל מועד הוא הנקרא עזרה והכל נקרא מקדש – כך הוא בפרטי עניני הבית⁶⁴].

(54) ראה גם רמב"ם הל' מעה"ק ספ"ב „וכשם שהקריבו הנשיאים בחנוכת המזבח כו' והקריבו בשבת כך הנשיא מקריב חנוכתו בשבת לעתיד כאשר מפורש שם“ (בספר יחזקאל – מו, ד).

וי"ל שבוה חלוק חינוך דמשה מחנוכת הנשיאים (שהיה לאחר גמר החינוך דשמונת ימי המילואים) שגדרה הוא חינוך מונח זה ומקדש זה (המשכן), וכן בכל מקדש מהג' מקדשות ישנו חינוך בפ"ע השייך למקדש פרטי זה – משא"כ חינוך משה ביום השמיני הוא חינוך כללי לכל בתי מקדשות.

(55) לשון הרמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז הט"ז. ושם פ"ב ה"ד (מזבחים סב, א), „ואחד העיד להן שמקריבין על המזבח הזה כל הקרבנות אע"פ שאין שם בית“.

(56) פ"ז הי"ד.

(57) שם הט"ז.

(58) וכדמשמע ברמב"ם שם הט"ז שגם קדושת חלקי המקדש קיימת. וראה ירושלמי מע"ש פ"ג סו"ג „רואין את המחיצות כאילו עולות“ ובמפרשים שם. וראה לקו"ש חכ"א ע' 253 ובהערות. וש"נ.

(49) ריש הל' ביהב"ח.

(50) ראה אוה"ח תרומה שם. ובארוכה לקו"ש

חט"ז ע' 302 ואילך.

(51) רמב"ם שם ה"ג.

(52) רמב"ם שם ה"א.

(53) וראה רמב"ם שם פ"ז ה"א. פ"ז ה"א. ועוד.

היתה הכנסת הכלים באהל מועד והק' רבה עליהם לפני השלמת הבנין ע"י "וישם את מסך הפתח למשכן", שלכ' אורה בנין בלי פתח אינו בנין גמור.

אלא שהן הן הדברים: "בנוהג שב' עולם", היינו כפי סדר הרגיל צריך "לעשות תחלה בית ואח"כ משים כלים בתוכו", ובנין כזה שמוגדר בגדרי "סדר העולם" אינו ענין קיים ונצחי: וכדי ש' יהי' ענין הנצחיות והקיום (במצות), ועשו לי מקדש", דמקריבין אע"פ שאין בית "ואוכלין כו' אינה מוקפת מחיצות" – הנתינת כח ע"י בא דוקא מהקמה באופן כזה שהי' ביום שמיני למילואים, שהוא לא "בנוהג שב' עולם", אלא בשינוי (למע' לה) מסדר התמיד.

ולכן הי' יכול לחול, להיות שם מעשה הקרבה בנוגע ללחם הפנים והד' לקת המנורה והקטרה על מזבח הזהב גם לפני גמר המשכן, ולפני נתינת מסך פתח למשכן (וגם לפני נתינת מזבח העולה והקמת החצר סביב), כי כלל זה שבכדי שיחול שם משכן צריכים לכל החלקים וכל כליו הוא באופן ד"סדר" – "בנוהג שב' עולם", אבל לא לפני זה, שאז הוא לפני תנאי הנוהג בעולם, אז אין הגבלה בזה.

ו. ומזה גם הוראה בעבודת האדם לקונו: עבודת האדם כפי שצ"ל ע"ד הרגיל, תמידים כסדרם, היא העבודה ע"פ סדר והדרגה, מלמטה למעלה, תחילה העבודה בכלל, בענינים כלליים ואח"כ בענינים פרטיים. אבל מזמן לזמן (ובפרט בדרא דעקבתא דמשיחא כאשר "אין אתנו יודע עד מה" בסוד עבודת הבירורים) צ"ל אופן העבודה שלמעלה מ"נוהג שב' עולם" – סדר והדרגה – אלא חטוף ואכול חטוף ושתי.

ובכללות, צ"ל כן בתחילת חינוך כל

חינוך דמשכן⁵⁹ ע"י משה ביום שמיני למילואים, באופן שעשה בו עבודה לפני גמר הבנין – והיינו בזה ד"ואת מזבח העולה שם פתח משכן אוהל מועד ויעל עליו את העולה ואת המנחה" לפני הקמת "החצר סביב למשכן ולמזבח", הי' זה חינוך לכל זה.

ה. ויש לבאר בעומק יותר, בהקדם עוד שאלה, דלכאורה זה שהועמדו ה' כלים לפני הקמת כל המשכן הי' היפך הסדר שציווה הקב"ה, וכמו שהביא רש"י בתחילת הפרשה⁶⁰, "אשר צוה אותו משה אין כתיב כאן אלא כל אשר צוה ה' את משה . . כי משה צוה לבצאל לעשות תחלה כלים ואח"כ משכן אמר לו בצלאל מנהג העולם לעשות תחילה בית ואחר כך משים כלים בתוכו אמר לו כך שמעתי מפי הקב"ה".

וכן הי' סדר הקמת המשכן וכליו בעת המסעות, וכנ"ל שתחילה היו בני גרשון ובני מררי מקימין את המשכן, וכשבאים בני קהת "מוצאים אותו על מכוננו ומכניסין בו הארון והשולחן והמנורה והמזבחות"⁶¹.

וא"כ יפלא ביותר למה ביום הראשון דהקמת המשכן הי' בסדר הפוך: בנוגע מזבח העולה שהוקם והקריבו עליו לפני שהקימו את החצר סביב, ובנוגע לשאר הכלים, ד"ויבא את הארון אל המשכן" ואח"כ, "וישם את פרוכת המסך"⁶², וכן

(59) אף שצ"פ הלכה במשכן עצמו כיון שהוא לשעה הוי בעיקר קדושת מחיצות – ראה תוד"ה בשילה יומא מד, א. חסדי דוד שבהערה 23. ועוד.
(60) לת. כב.

(61) פרש"י בהעלותך י, כא.

(62) וכן הוא בהציווי בפרשתנו – מ, ג. ובציווי ה' למשה בפ' תרומה (כו), באמר תחילה נתינת הפרוכת ואח"כ, והבאת שמה . . את ארון העדות.
וראה רמב"ן ואוה"ח שם.

בקביעות ובאופן גלוי (בבהכנ"ס ובי"המ"ד), וגם „אוכל ק"ק", דענין דקדושה בתקפה נעשית אכילתו – מזונו וחיותו, „אע"פ ש(הסביבה) היא חריבה ואינה מוקפת במחיצה" – הגבלות דקדושה.

ועל ידי שכאז"א יחנך את עצמו ובני ביתו וסביבתו באופן כזה, ה"ז ממהר עוד יותר גמר זמן החינוך, שהוא עבד-דתנו דזמן הגלות (כדברי רז"ל⁶⁶), בביאת משיח צדקנו, ובנין בית המקדש השלישי⁶⁷, שיהא בנין נצחי, בנין דקוב"ה⁶⁸, במהרה בימינו ממש, ובעגלא דידן.

(משיחות ש"פ ויק"פ תשמ"ה,
ש"פ שמיני תשכ"ה)

ילד וילדה בישראל, שאף שצ"ל „חנוך לנער על פי דרכו"⁶³ דוקא, אין להסתפק רק בחינוך בעבודה „מוגבלת" שע"פ סדר ונוהג שבעולם, אף שזהו גם לפי סדר דקדושה, אלא צ"ל החינוך באופן שלמעלה מטעם ודעת⁶⁴, עד לאופן של עבודה דמסירת נפש.

ודוקא חינוך באופן כזה, מביא דגם כי יזקין לא יסור ממנה⁶⁵ בענין הקיום והנצחיות של תוקף יהדותו של המחונך, דגם כאשר אינו נמצא בבית ומחיצות דקדושה, עומד חזק ותקיף בעבודת ה', ו„מקריב" (את גופו ונפשו הבהמית לה⁶⁵), „אע"פ שאין (נמצא ב)בית" – דירה שבה מאירה קדושתו של הקב"ה

66 ספרי ורש"י עקב יא, יז (יח).

67 ראה כלי יקר פרשתנו (מ, יז) שנרמזו כאן כל ג' המקדשות, ו„הוקם המשכן" קאי במקדש השלישי ש„מאליו יבנה לכך נאמר הוקם מאליו משמע".

68 זח"ג רכא, א. ח"א כח, א.

63 משלי כב, ו.

64 ראה לקו"ש ח"ט ע' 91 ואילך (סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ד חינוך בנותיו).

65 ראה לקו"ת ויקרא ד"ה אדם כי יקריב. המשך באתי לגני השי"ת פ"ב. ובכ"מ.

הוספות

מכתבים ושיחות